

the best starting position in the upcoming «battle for the Arctic» They not only have the lingering Arctic coast line and operates under the Northern Sea Route and the Northwest passage, but also have the largest icebreaker fleet and the unique experience of actions Navy in the Arctic Circle.

Sectoral allocation as one of the Arctic division variants - in which the territory is divided along the lines of the meridians that converge at the intersection on the Pole, and the distribution of the median line at equal distances from the coast.

International opposition to the division of the Arctic territory and its many resources is beginning to strengthen and supplemented with new threats to the Arctic states.

But despite this, some regions of the Arctic states have an independent political line and position themselves as full actors in the international arena.

The struggle for control of the Arctic is still in the initial stage and does not worsen, turned around primarily in the legal and diplomatic field. All sides have enough time to create the initial position for future strategic rivalry

Key words: Arctic, Canada, USA, Russia, Norway, Denmark, the Northern Sea Route, Northwest Passage, the Arctic shelf, energy resources. Arctic states, the battle for the Arctic, the Arctic Ocean (AO).

УДК 327

Бесчасна І. В.

аспірантка кафедри міжнародних відносин
ДНУ імені Олеса Гончара (Дніпропетровськ, Україна),
E-mail: Irunya8888@mail.ru

ГАЗОВА КОАЛІЦІЯ АРАБСЬКИХ КРАЇН У ДІЯЛЬНОСТІ ФОРУМУ КРАЇН-ЕКСПОРТЕРІВ ГАЗУ

Анотація. Розглянуті та проаналізовані причини консолідації арабських країн-членів Форуму у газовій сфері. Головну увагу автор приділяє конкуренції між основними виробниками газу та можливим наслідком об'єднання як для кожного з них, так і для діяльності Форуму країн-експортерів газу в цілому. Окремо проаналізовано вплив арабської газової коаліції на позицію Росії у рамках Форуму. Автор намагається визначити подальший розвиток Форуму країн-експортерів газу з урахуванням конкуренції між його членами.

Ключові слова: ринок газу, країни-виробники, газова коаліція, газовий фронт, конкуренція, співробітництво.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день ринок природного газу представляє собою сукупність регіональних ринків. Під впливом інтеграційних процесів, які спрямовані на формування єдиного світового ринку природного газу, був створений Форум країн-експортерів газу. Форум був створений для налагодження взаємодії між провідними світовими країнами-виробниками природного газу.

Проте, попри спроби налагодити співробітництво та проводити спільну політику, члени організації одночасно є конкурентами у газовій сфері. Головними причинами конкуренції між членами Форуму є:

- Різні геополітичні інтереси;
- Нерівномірний розвиток технологій видобутку та транспортування газу;
- Прагнення зберегти свої позиції на регіональних ринках та освоєння нових ринків завдяки нових технологіям;
- Різне бачення формування цінової політики у газовій сфері, т.д.

Вище зазначене створює підґрунтя для об'єднання членів ФКЕГ у окремі коаліції для протистояння іншим виробникам газу. Перш за все це стосується найбільших виробників газу – Росії та Катару. Кожна з цих країн прагне заручитись підтримкою якомога більшою кількістю членів Форуму та розширити зону свого впливу.

Аналіз наукових досліджень. Питання конкуренції між країнами-членами Фо-

руму належить до кола малодосліджених проблем міжнародних відносин. Головним чином дослідженням цього питання займаються політичні оглядачі та фахівці з питань розвитку газової галузі.

Зокрема у дослідженнях Е. Касаєва, який є фахівцем в енергетичній сфері Середнього Сходу та Північної Африки, зазначається, що головні експортери газу – Катар та Росія – постійно конкурують між собою. Серед головних причин конкуренції між ними є прагнення перерозподілу газових ринків. Також важливим фактором є те, що Катар завжди підтримував тісні зв'язки з США.

Окремо слід відзначити дослідження М. Владімірова – аналітика з питань енергетики Центру вивчення демократії. У своїй праці «Why is a natural gas OPEC not possible?» він детально аналізує існуючу в рамках ФКЕГ конкуренцію, акцентуючи свою увагу на протистоянні Катар-Росія та Іран-Росія.

Серед інших авторів можна відзначити політолога А. Галстяна. Він досліджує процес створення газового об'єднання серед арабських країн та наслідки цього для газової сфери.

Метою статті є аналіз причин формування газової коаліції серед арабських учасників Форуму країн-експортерів газу, виявлення наслідків цього об'єднання як для кожної країни окремо, так і для діяльності організації в цілому.

Виклад основного матеріалу. Членами Форуму країн-експортерів газу є дванадцять країн, які розташовані у різних регіонах світу. На сьогоднішній день половина членів Форуму країн-експортерів газу є арабськими країнами [4]. Таке співвідношення не на користь Москви, оскільки на газових ринках існує гостре протистояння двох полюсів – Росії та арабських монархій Перської затоки. Очолює коаліцію останніх Катар, який активніше інших прагне витіснити «Газпром» на європейському ринку.

Основними споживачами катарської сировини все таки залишаються азійські країни (їх імпорт склав 75 млрд. куб. м. в 2013 р.). європейський ринок збуту зріджених вуглеводів є для емірату другим за значимістю (імпорт з Катару – 23,4 млрд. куб. м. у 2013 р.).

Крім того, Доха уклала довгострокові угоди на постачання зрідженого природного газу з Великобританією, Іспанією, Італією, Францією, Японією, Південною Кореєю, Таїландом, Індією, а також іншими європейськими та азійськими країнами.

Вже протягом декількох років Катар активно співпрацює з Китаєм, який стрімко збільшує газовий імпорт. Згідно попередньої домовленості, в перспективі об'єм постачань зрідженого природного газу з Катару до Китаю значно зросте та складе 10-12 млн. т.

Однак емірат отримав конкурента в особі Росії після укладання угоди між «Газпромом» та CNP у 2014 р. на щорічне постачання 38 млрд. куб. м. російського газу у Китай терміном на 30 років. Дана угода може поступово зменшити частку Катару на азійському ринку зрідженого природного газу.

На думку експертів угода між «Газпромом» та CNPC може поставити під питання економічну модель, яка лежить в основі експортної стратегії Катару в Азії, яка базується на довгострокових двосторонніх контрактах та прив'язки цін до вартості нафти.

Занепокоєння у Катару викликають ще два документи: угода восени 2013 р. щодо продажу російським «НОВАТЕКом» 20% акцій проекту «Ямал ЗПГ» китайській CNPC, а також контракт, підписаний у травні 2014 р. між цими компаніями, на постачання до Китаю 3 млн. т. російського зрідженого природного газу на щороку.

Деякі аналітики вважають, що продовжуючи трубопровід до Китаю, Росія об'єднує європейський та азійські газові ринки. Ціни на газ у Європі значно нижчі, ніж у Східній Азії. Росія погодилась продавати газ до Китаю майже за тими ж цінами, за якими вона експортує його до Європи. Це створює ціновий прецедент,

який може здійснити значний вплив на вартість газу у Східній Азії, включаючи вартість зрідженого природного газу.

В результаті Катар може зіштовхнутись з двома основними проблемами – зі зменшенням попиту на газу, який постачає країна, у зв'язку з конкуренцією зі сторони Росії та зі зниженням надходжень від продажу зрідженого природного газу азійським партнерам [3, с. 25-26].

Неспроможність координувати спільну газову політику серед членів ФКЕГ стосується не лише організаційної структури чи думок щодо ролі виробників та споживачів на ринку. Тому не дивлячись на спільні інтереси членів Форуму, кожен з них прагне зберегти свою частку на ринку. Все це робить їх конкурентами. Оскільки ринок природного газу все ще залишається регіональним, експортери конкурують між собою, щоб захопити більшу частку на ринку [5]. Все це посилює надлишкову пропозицію газу на ринку. А низький попит в основних центрах споживання означає, що експортери газу конкурують все більш агресивно за для збереження своїх позицій. Потенціал від можливого спільного прибутку зникає через розбіжні інтереси членів, які часто виходять за рамки енергетичного сектору.

Оскільки економічний розвиток більшості країн-експортерів газу в значній мірі залежить від прибутку від газу, їх національна безпека у певній мірі залежить від їх експортного успіху. Відповідно тісне співробітництво може створити ризик, при якому інші члени організації діють у своїх інтересах, відповідно підриваючи життєздатність економік конкурентів.

Якщо проблеми ринку можна подолати завдяки розвитку технологій та перспектив зростання попиту, зміцнити довіру між членами ФКЕГ буде набагато складніше. Також перепорою на шляху створення природного газового картелю є політичні відносини між країнами-експортерами з однієї сторони, та між продавцями і покупцями з іншої. Крім того міжнародна політична система може виступати у якості стримуючого фактору для деяких країн приєднатися до організації, а геополітичне суперництво між членами ФКЕГ в основних регіонах підриває процес розвитку співробітництва.

У той час, як європейський ринок газу швидко змінюється, ціни на газ стають все більш конкурентоспроможними. Ринок стає все більшим, особливо за рахунок збільшення постачань зрідженого природного газу з Катару. Все це через формулу індексації нафти може швидко призвести до катастрофічних наслідків для експортного потенціалу Росії. Наприклад, компанії Німеччини вже почали здійснювати тиск на Газпром, щоб видалити прив'язку до індексації нафти зі своїх контрактів, оскільки Росія не зможе конкурувати з більш дешевшим природним газом з Нідерландів та Бельгії.

Росія піддалась тиску та значно знизилла експортні ціни для деяких своїх найбільших клієнтів. Між тим, Катар користується не вигідною ситуацією для Росії та продовжує заповнювати європейський ринок зрідженого природного газу. Катарський зріджений природний газ склав 47,8% всього європейського попиту у 2011 р. [7].

ФКЕГ створювалась за активної участі Росії. Проте останнім часом позиції Москви значно послабшали у наслідок розширення Форуму за рахунок арабських учасників. Арабські країни спроможні створити ефективну коаліцію проти Росії та усіляко перешкоджати її діяльності у рамках Форуму. Ситуацію доповнює той факт, що штаб-квартира організації знаходиться у Катарі. Це дозволяє йому опосередковано впливати на політику організації. Не дивлячись на те. Що все члени зобов'язані робити щорічні внески, Доха інвестувала у благоустрій штаб-квартири Форуму солідні фінансові кошти [3, с. 25-26].

Катар зі своїм прагненням збільшити експорт зрідженого природного газу до Європи заважала планам російського «Газпрому» та алжирської «Sonatrach», які розглядали європейський ринок у якості пріоритетного для власних постачань.

У відповідь Росія та Алжир мали намір покоряти ринки Азії, які Катар також відносить до числа своїх пріоритетів у постачаннях зрідженого природного газу [6].

Новим викликом для діяльності Форуму стало те, що Іран, Катар та Алжир напередодні Тегеранського саміту Форуму країн-експортерів газу восени 2015 р. створили єдиний антиросійський «газовий фронт». В умовах санкцій для Росії, США створюють антиросійський газовий альянс, використовуючи для цього своїх союзників в ісламському світі. До цього неформального об'єднання приєднався Алжир, який у липні 2014 р. ратифікував меморандум про взаєморозуміння щодо нафтогазового співробітництва з Катаром і у серпні розпочав практичну реалізацію цієї угоди.

Згідно меморандуму щодо «Взаєморозуміння та співробітництва у нафтогазовій сфері», підписаним Катаром та Алжиром, сторони створять робочі групи, яка буде займатись питаннями реалізації проектів, направлених на спільне дослідження нафтогазових родовищ. При цьому країни також домовились про можливість залучення третьої сторони до реалізації найбільш великих проектів, які мають важливе значення в контексті забезпечення енергетичної безпеки.

На протязі тривалого часу Алжир був одним з ключових енергетичних союзників Росії на Близькому Сході. Зближення двох країн стало логічним результатом політичної кризи між Алжиром та Заходом, який вимагав привілеїв у рамках проектів по видобутку вуглеводнів. Криза посилилась після того, як окремі транснаціональні корпорації почали боротись за контрольний пакет акцій алжирської державної компанії «Sonatrach».

Однак з початком української кризи та розвитком діалогу між США – ЄС та Іраном, Алжир почав переглядати свою енергетичну політику. Українська криза змусила Росію відійти від угод з Алжиром в рамках індексаций цін на газ [2].

Ці дії йдуть урозріз їх відношення з Росією, з якою до нещодавно у Алжира діяв спільний антизахідний «енергетичний пакт». Причиною відмови від підтримання колишніх союзницьких відносин з Москвою стало те, що у травні 2014 р. російська компанія «Газпром» порушила діючі угоди, які були укладені з алжирською державною нафтогазовою компанією Sonatrach в 2012 р. в Куала-Лумпурі.

Їх положення зводились до дотримання довгострокових цінових угод на газ, прив'язаних до вартості «нафтового кошика». Російська сторона їх порушила, здійснивши спотовий продаж Італії сировини за зниженими розцінками. Таким чином вона прогнала похитнути єдність Заходу у питаннях санкцій та енергетичної проблеми ціною зіпсованих довірливих відносин з Алжиром.

Після цього з подачі США були прийняті важливі для Алжиру рішення щодо початку розробки сланцевого газу та історичної взаємодії з Катаром в енергетичній сфері. Обидві ці дії фактично означають розрив «газового» союзу з Москвою, чого до сих пір алжирська сторона уникала. Слід відзначити, що влада Алжиру погодилась на ці проекти у відношенні до Росії в момент посилення західних санкцій, що наносить останній сильний удар у стратегічній газовій сфері та знижає її позиції як одного з головних гарантів енергетичної безпеки Європи.

Не менш негативним для Москви є запуск взаємодії у нафтогазовій сфері з Катаром. Реалізація подібної угоди є частиною стратегії останнього щодо підвищення власного енергетичного статусу у світі, направленої проти інтересів Росії, з якою Доха досить сильно конкурує на ринку.

Важливо відзначити, що подібна ситуація спостерігається напередодні проведення чергового саміту ФКЕГ, на якому конкуренти Росії спробують закріпити свої останні досягнення. Якщо раніше завдяки алжирській допомозі Росії вдавалось мінімізувати для себе наслідки об'єднання арабського «крила» Форуму (особливо Катара, Омана та ОАЕ), який підтримує Доху та протидіє російським інтересам, то на сьогоднішній день позиції Москви значно погіршились. Ратифікація Алжи-

ром енергетичної угоди з Катаром означає, що Алжир фактично переходить до іншого табору, ворожого Росії.

Складність ситуації для Москви додатково підкреслюється вибором місця проведення чергового саміту ФКЕГ – це Тегеран. Враховуючи те, що Захід став позиціонувати саме Ісламську Республіку, а не Росію, головною світовою державою по запасам газу, перша на майбутньому заході спробує закріпити відповідні позиції за рахунок Росії. І в результаті Москва з більшою часткою вірогідності уже в найближче десятиріччя доведеться значно потіснитися на світовому газовому ринку на користь Ірану.

Враховуючи тісні політичні зв'язки між Катаром та Іраном, а також спроби США направити проти Росії газовий потенціал Малайзії, Москва в результаті може зіштовхнутись з єдиним стратегічним «ісламським газовим блоком» країн, які спробують підірвати її позиції. Все це відповідає інтересам Заходу, який прагне знизити залежність від природного газу від Росії та знизити його вартість.

Ця перспектива стає все більше вірогідною з урахуванням того, що Катар та Іран за останні роки вийшли на якісно новий політичний рівень відносин. У той час як Доха підтримувала право Тегерану на розвиток «мирного атому», вона одночасно отримала іранське заступництво від захіхань своїх більш сильних у військовому плані сусідів, включаючи ОАЕ та особливо Саудівську Аравію.

Їх взаємовигідне співробітництво не обмежилось лише політичною сферою. В останні роки збільшення Катаром газового експорту відбувалось у тому числі за рахунок експлуатації іранської сировини (родовище «Південний Парс»). Відповідно, в умовах відсутності у Ірану власних транспортних комунікацій для переправи газу споживачам, саме катарські потужності зрідженого природного газу можуть слугувати інструментом для переведення додаткових об'ємів блакитного палива з Ісламської Республіки на європейський ринок.

Якщо до цього часу Катару вдасться просунути свої інтереси і на ринку Алжиру, за рахунок алжирського та іранського газу він має серйозні шанси підірвати позиції Росії на енергетичному ринку Європи уже в середньостроковій перспективі. В цих умовах Москві необхідно виходити з реалій обстановки, яка стрімко погіршується на світовому газовому ринку, що може відбутись вже у найближчі роки. За деякими оцінками, для повноцінного запуску власних газопроводів у «західному напрямку» у Ірану може піти шість років.

У ситуації, що склалась, Росія має готуватись до зменшення попиту на свою продукцію і до майже неминучого зниження нинішніх розцінок на газову сировину, що, в свою чергу, помітно вплине і на надходження російського бюджету, а також на зменшення її політичного впливу у світі [1].

Висновки. Вказане вище дозволяє зробити висновки, що на сьогоднішній день Форум країн-експортерів газу представляє собою не лише платформу для співробітництва, але й арену для протистояння провідних виробників природного газу. Прагнення досягти власних цілей та можливість протистояти впливу інших гравців ринку газу, спонукає окремі країни об'єднуватись у коаліції. Найбільш впливовим блоком, який сформувався в рамках Форуму, є об'єднання Катару, Ірану та Алжиру. Арабські країни об'єдналися не лише заради реалізації спільних проектів у газовій сфері, але для протистояння Росії та розширення її впливу на нові газові ринки. Все це стримує розвиток Форуму країн-експортерів газу та не дозволяє організації діяти єдиним фронтом на світовій арені.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Балмасов С. Устоит ли Россия против «газовой Антанты?» [Електронний ресурс] / С. Балмасов. – Режим доступу: <http://argumentiru.com/politics/2014/08/361742>. (Дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана

2. Галстян А. Битва за Алжир: Очередной удар по России [Електронний ресурс] / А. Галстян. – Режим доступу: <http://echo.msk.ru/blog/galstyanareg/1392094-echo/>. (Дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана

3. Касаев Э. Чертова дюжина / Э. Касаев. // Oil&Gas Journal Russia. – 2008. – №8. – С. 24–30.
4. Офіційний сайт Форуму країн-експортерів газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gecf.org/gecfmembers/gecf-countries. – (Дата звернення 20.06.2015) – Назва з екрана
5. Hallouche H. The Gas Exporting Countries Forum: Is it really a Gas OPEC in the Making? [Electronic resource]. / H. Hallouche. – Access mode: www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2010/11/NG13-TheGasExportingCountriesForumIsItReallyAGasOpecInTheMaking-HadiHallouche-2006.pdf. (Accessed 20 July 2015)
6. Kasayev E.O. The Myth of a Natural Gas OPEC [Electronic resource]. / E.O. Kasayev – Access mode: <http://nationalinterest.org/commentary/the-myth-natural-gas-opec-8082>. – (Accessed 20 July 2015)
7. Vladimirov M. Why is a natural gas OPEC not possible? [Electronic resource]. / M. Vladimirov. – Access mode: www.jhubc.it/ADMISSIONSBLOGDOCUMENTS/MVladimiro%20MA_Thesis.pdf. – (Accessed 20 July 2015)

REFERENCES:

1. Balmasov S. Ustoit li Rossiya protiv «gazovoy Antanty?» (Does Russia stand against the «gas Entente?») [Electronic resource]. – Access mode: <http://argumentiru.com/politics/2014/08/361742>. (Accessed 20 July 2015)
2. Galstyan A. Bitva za Alzhir: Ocherednoy udar po Rossii (Battle of Algiers: Another blow to Russia) [Electronic resource]. – Access mode: <http://echo.msk.ru/blog/galstyanereg/1392094-echo/>. (Accessed 20 July 2015)
3. Kasaev E. Chertova dyuzhina (Baker's Dozen), Oil&Gas Journal Russia. – 2008. – №8. – S. 24–30.
4. Ofitsiyniy sait Forumu krain-eksporteriv hazu (The official website of the Forum of Gas Exporting) [Electronic resource]. – Access mode: www.gecf.org/gecfmembers/gecf-countries. – (Accessed 20 July 2015)
5. Hallouche H. The Gas Exporting Countries Forum: Is it really a Gas OPEC in the Making? [Electronic resource]. – Access mode: www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2010/11/NG13-TheGasExportingCountriesForumIsItReallyAGasOpecInTheMaking-HadiHallouche-2006.pdf. (Accessed 20 July 2015)
6. Kasayev E.O. The Myth of a Natural Gas OPEC [Electronic resource]. – Access mode: <http://nationalinterest.org/commentary/the-myth-natural-gas-opec-8082>. – (Accessed 20 July 2015)
7. Vladimirov M. Why is a natural gas OPEC not possible? [Electronic resource]. – Access mode: www.jhubc.it/ADMISSIONSBLOGDOCUMENTS/MVladimiro%20MA_Thesis.pdf. – (Accessed 20 July 2015)

Бесчасная И. В., аспирантка кафедры международных отношений Днепропетровского национального университета имени Олеса Гончара, (Днепропетровск, Украина) E-mail: Irunya8888@mail.ru

Газовая коалиция арабских стран в деятельности форума стран-экспортеров газа

Аннотация. Рассмотрены и проанализированы причины консолидации арабских стран-экспортеров Форума в газовой сфере. Главное внимание автор уделяет конкуренции между основными производителями газа и возможным последствиям как для каждого из них, так и для деятельности Форума стран-экспортеров газа в целом. Отдельно проанализировано влияние арабской газовой коалиции на позицию России в рамках Форума. Автор пытается определить дальнейшее развитие Форума стран-экспортеров газа с учетом конкуренции между его членами.

Ключевые слова: рынок газа, страны-производители, газовая коалиция, газовый фронт, конкуренция, сотрудничества.

Beschasna I., Postgraduate Student at the Department of international relations Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Dnepropetrovsk, Ukraine), E-mail: Irunya8888@mail.ru

The gas coalition of the arab countries in activity of gas exporting countries forum

Abstract. In the last years the development of the natural gas market constantly attracts the attention of the international community. Particularly with regard to questions about the balance

of power and competition in the regional markets of natural gas. In this connection, it is important to analyze the interaction of the key players of the gas markets, which in this case are members of an international organization - Gas Exporting Countries Forum (GECF).

As part of the GECF participants not only cooperate, but also are in a state established competition. The largest competitors are Russia, Qatar, Iran and, more recently, Algeria. Although Forum was formed with the active participation of Moscow, today the consolidation of the Arab countries significantly has shaken its position in the organization.

In the article reviewed and analyzed the reasons for the consolidation of the Arab countries, which are members GECF, in the gas sector. The main attention is made by the author to the competition between the major producers of gas and the possible implications for each of them, and for the activities of the GECF as a whole. Separately analyzed the influence of the Arabian gas coalition for the position of Russia in the framework of the Forum. The author tries to define the further development of Forum view the competition between its members.

Key words: *natural gas market, producer countries, gas coalition, gas front, competition, cooperation.*

УДК 327.5

Бучин М. А.

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»,
(Львів, Україна), E-mail: buchyn@ukr.net

Забавська Х. Ю.

студентка-магістр
Національного університету «Львівська політехніка»,
(Львів, Україна), E-mail: hristina_p@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОНФЛІКТУ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ СУЧАСНОЇ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ

Анотація. *Розкрито суть та особливості російсько-українського конфлікту на сучасному етапі. Конфлікт розглядається з геополітичної позиції як бажання Росії добитися зміни балансу сил на міжнародній арені. Проаналізовано основні можливі варіанти трансформації сучасної міжнародної системи.*

Ключові слова: *міжнародна система, російсько-український конфлікт, Україна, Російська Федерація, трансформація.*

Після розпаду СРСР припинила своє існування біполярна міжнародна система, основною ознакою якої було жорстке ідеологічне і військове протистояння та боротьба за домінування у світі між двома наддержавами – США та Радянським Союзом. Світ став однополярним, однак поступове зниження активності та міжнародній арені США як єдиної наддержави давало підстави багатьом науковцям стверджувати, що у кінці ХХ – на початку ХХІ ст. відбувається трансформація міжнародної системи від однополярної до багатополарної.

Зниження впливовості США у світі, в першу чергу завдяки ліберальній та обережній зовнішній політиці нинішнього американського президента Б. Обами, викликало бажання у деяких потужних держав світу кинути виклик американському домінуванню. Однією з таких країн стала Російська Федерація в особі її президента В. Путіна, який, будучи вихідцем із силових структур, вирішив реалізувати свої імперські амбіції та відновити статус Росії як наддержави на кшталт колишнього СРСР. Варто сказати, що російський президент мав певні підстави для таких намірів: маючи потужні запаси природних ресурсів (особливо – нафти та природного газу), Російська Федерація мала можливість впливати на більшість європейських держав. Потужний експорт енергоносіїв зумовив стабільне зростання російської